

Część I. Zagadnienia podstawowe

Wprowadzenie

Rozdział 1. Psychologia edukacyjna jako specjalność psychologiczna -
Dorota Bednarek

- 1.1. Dlaczego „psychologia edukacyjna”?
- 1.2. Czym jest psychologia edukacyjna
- 1.3. „Modele teoretyczne” i „ramy praktyczne” w psychologii edukacyjnej
- 1.4. Podejście pragmatyczne odpowiedzią na różnorodność zadań

Rozdział 2. Tożsamość zawodowa psychologa edukacyjnego - *Dorota Bednarek*

- 2.1. Czym jest tożsamość zawodowa
- 2.2. Tożsamość zawodowa psychologów edukacyjnych
- 2.3. Kształcenie i organizacje zawodowe psychologów edukacyjnych
- 2.4. Autonomia zawodowa w zawodach zaufania publicznego

Rozdział 3. Organizacja pomocy psychologicznej w systemie edukacji w Polsce - *Katarzyna Mazur*

- 3.1. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna
- 3.2. Nadzór i kierowanie poradniami i jednostkami systemu oświaty
- 3.3. Standardy zatrudnienia psychologów w publicznych placówkach edukacyjnych

Rozdział 4. Różnorodność ram praktycznych w psychologii edukacyjnej -
Dorota Bednarek

- 4.1. Modele organizacyjne w psychologii edukacyjnej
- 4.2. Przegląd ram praktycznych w psychologii edukacyjnej
- 4.3. Użyteczność ram praktycznych w psychologii edukacyjnej

Rozdział 5. Psychologia edukacyjna jako praktyka oparta na dowodach -
Dorota Bednarek

- 5.1. Między metodą naukową a praktyką – idea praktyki opartej na dowodach
- 5.2. Praktyka oparta na dowodach w psychologii i psychoterapii
- 5.3. Perspektywy praktyki opartej na dowodach w edukacji
- 5.4. Czy psychologia edukacji jest praktyką opartą na dowodach?

Rozdział 6. Etyczne i prawne aspekty praktyki psychologicznej w edukacji - *Dorota Bednarek*

- 6.1. Dobro dziecka obowiązkiem państwa i systemu edukacji
- 6.2. Kto jest klientem w usługach psychologa edukacyjnego
- 6.3. Prawa dziecka – kluczowe wartości w praktyce psychologicznej w edukacji
- 6.4. Prawa i obowiązki opiekunów prawnych
- 6.5. Prawa i obowiązki placówki oświatowej (poradnia/szkoła/przedszkole)
- 6.6. Prawa i obowiązki psychologa edukacyjnego

Rozdział 7. Zdrowie psychiczne z perspektywy psychologii edukacji - *Ewa Trzebińska, Tomasz Kuźmich*

- 7.1. Zdrowie psychiczne
- 7.2. Kompetencja w zakresie zdrowia psychicznego
- 7.3. Rola szkoły w podnoszeniu poziomu zdrowia psychicznego
- 7.4. Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży a opieka psychologiczno-pedagogiczna

Rozdział 8. Specjalne potrzeby edukacyjne, projektowanie uniwersalne i racjonalne usprawnienia - *Dorota Bednarek*

- 8.1. Czym są specjalne potrzeby edukacyjne
- 8.2. SPE w świetle Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych
- 8.3. Regulacje prawne dotyczące SPE w Polsce
- 8.4. Niebezpieczeństwa utożsamiania problemu z osobą
- 8.5. Zapotrzebowanie na wiedzę o SPE a „psychopedagogiczne mity”

Rozdział 9. Modele diagnozy psychologicznej w edukacji - *Dorota Bednarek*

- 9.1. Status modeli diagnozy psychologicznej w edukacji

9.2. Kto jest odpowiedzialny za diagnozę psychologiczną w systemie edukacji

9.3. Standardy i klasyfikacje

9.4. Przegląd modeli diagnozy psychologicznej w edukacji

Część II. Specjalne potrzeby edukacyjne – wybrane zagadnienia (diagnoza i interwencja)

Rozdział 10. Diagnozowanie inteligencji – trudności diagnostyczne oraz grupy specjalne - *Bartosz M. Radtke, Urszula Sajewicz-Radtke*

10.1. Po co diagnozować inteligencję u uczniów?

10.2. Początki diagnozy inteligencji

10.3. Teoria CHC

10.4. Diagnoza inteligencji w grupach specjalnych

10.5. Wybrane własności testów psychologicznych w kontekście badania grup specjalnych

10.6. O czym zatem pamiętać?

Rozdział 11. Bezpłatne narzędzia psychologiczne do badania rozwoju poznawczego, społeczno-emocjonalnego i osobowościowego - *Magdalena Kochańska*

11.1. Idea bezpłatnych narzędzi dla poradni psychologiczno-pedagogicznych

11.2. Testy i kwestionariusze do badania mowy i języka

11.3. Testy do badania umiejętności czytania i pisanie

11.4. Test rozwoju umiejętności wczesnoszkolnych

11.5. Narzędzia do oceny wybranych funkcji poznawczych i uzdolnień

11.6. Testy i kwestionariusze do badania osobowości oraz rozwoju społeczno--emocjonalnego

Rozdział 12. Zaburzenie rozwoju językowego DLD - *Magdalena Kochańska*

12.1. Zaburzenia komunikacji językowej – wprowadzenie

12.2. Epidemiologia – skala występowania zaburzeń komunikacji językowej

- 12.3. Pierwotne zaburzenie rozwoju językowego w świetle klasyfikacji medycznych i naukowych
- 12.4. W poszukiwaniu źródła – co wpływa na zaburzenie rozwoju językowego? Czynniki genetyczne, neurobiologiczne i środowiskowe
- 12.5. Funkcjonowanie poznawcze osób z zaburzeniem rozwoju językowego
- 12.6. Diagnoza zaburzenia rozwoju językowego
- 12.7. Heterogeniczność i zmiana wzorca zaburzenia w cyklu życia
- 12.8. Potencjalne trudności edukacyjne i emocjonalne osób dotkniętych zaburzeniem rozwoju językowego
- 12.9. Organizacja systemu pomocy dla uczniów z DLD

Rozdział 13. Wskazówki dla nauczycieli odnośnie do pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami w zakresie języka i komunikacji - *Magdalena Kochańska*

- 13.1. Dostosowania dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – wprowadzenie
- 13.2. Dostosowanie przestrzeni, czyli przyjazna organizacja miejsca nauki
- 13.3. Organizacja procesu nauki – dostosowanie form i metod dydaktycznych
- 13.4. Budowanie wspierającego komunikacyjnie środowiska w szkole i podczas lekcji

Rozdział 14. Dysleksja z perspektywy specjalnych potrzeb edukacyjnych - *Dorota Bednarek*

- 14.1. Jak współczesna wiedza redefiniuje rozumienie dysleksji
- 14.2. Czym dysleksja jest, a czym nie jest
- 14.3. Redukcjonizm vs. rozumienie szerokiego spektrum trudności w dysleksji
- 14.4. Potrzeby edukacyjne wynikające z atypowego rozwoju w dysleksji
- 14.5. Osoba z dysleksją we współczesnej szkole

Rozdział 15. Diagnozowanie dysleksji rozwojowej – nowe standardy - *Bartosz M. Radtke*

- 15.1. Dysleksja rozwojowa

15.2. Diagnozowanie dysleksji rozwojowej

15.3. Uwagi końcowe

Rozdział 16. Dyskalkulia – procesy poznawcze odpowiedzialne za operacje arytmetyczne, implikacje praktyczne - *Monika Pudło*

16.1. Dyskalkulia i zaburzenia umiejętności arytmetycznych – ogólne pojęcia i definicje

16.2. Rozwój umiejętności arytmetycznych a dyskalkulia

16.3. Procesy poznawcze zaangażowane w liczenie

16.4. Neuronalne korelaty operacji arytmetycznych u dzieci z dyskalkulią

16.5. Współwystępowanie zaburzeń umiejętności arytmetycznych z innymi zaburzeniami

16.6. Uwagi końcowe

Rozdział 17. Terapia czy edukacja? Oddziaływania oparte na dowodach w zaburzeniach neurorozwojowych na przykładzie spektrum autyzmu - *Anna Waligórska*

17.1. Specyfika zaburzeń neurorozwojowych i neuroróżnorodności w szerszym ujęciu a potrzeba oddziaływań terapeutycznych

17.2. Terapia psychologiczna a oddziaływania edukacyjne w zaburzeniach neurorozwojowych na przykładzie spektrum autyzmu

17.3. Oddziaływania oparte na dowodach a rozwój interwencji na przykładzie modelu NPDC/NCAEP w kontekście spektrum autyzmu

17.4. Zastosowanie praktyk opartych na dowodach w systemie edukacji

Część III. Różnorodność zastosowań psychologii edukacyjnej

Rozdział 18. Czynniki poznawcze, społeczne i środowiskowe, obniżające osiągnięcia szkolne uczniów: szczególna rola pamięci roboczej, bezradności intelektualnej i zagrożenia stereotypem - *Klara Rydzewska, Sylwia Bedyńska, Grzegorz Sędek*

18.1. Wprowadzenie

18.2. Pamięć robocza jako istotny predyktor osiągnięć szkolnych

- 18.3. Bezradność intelektualna jako istotny mechanizm ograniczający osiągnięcia edukacyjne
- 18.4. Zagrożenie stereotypem jako społeczny mechanizm ograniczający osiągnięcia edukacyjne
- 18.5. Bezradność intelektualna jako predyktor trudności w uczeniu się nowych technologii przez starszych dorosłych
- 18.6. Wnioski końcowe

Rozdział 19. Spersonalizowane formy wsparcia w rozwoju i edukacji – mentoring oraz tutoring - *Joanna Szen-Ziemiańska, Bartłomiej Marszałek*

- 19.1. Geneza mentoringu i tutoring
- 19.2. Czym są mentoring i tutoring?
- 19.3. Formalne ramy współpracy
- 19.4. Mentoring i tutoring – przykłady programów realizowanych w Polsce i na świecie

Rozdział 20. Rzecz o mądrej informacji zwrotnej, czyli jak przekazywać konstruktywną krytykę - *Joanna Roszak*

- 20.1. Czym jest informacja zwrotna?
- 20.2. Konstruktywizm edukacyjny – waga aktywności w procesie uczenia się i nauczania
- 20.3. A może tak zaserwować kanapkę?
- 20.4. Wise feedback, czyli co?
- 20.5. Słów kilka o trudnej sztuce chwalenia

Rozdział 21. Projektowanie doświadczeń, czyli zastosowanie metody **design thinking** w edukacji - *Łukasz Tanaś, Aneta Duda-Jaśkiewicz*

- 21.1. Czym jest projektowanie doświadczeń edukacyjnych
- 21.2. Myślenie projektowe w dwóch znaczeniach
- 21.3. Strategia myślenia projektowego w ujęciu Stanford Institute of Design
- 21.4. Możliwości wdrożenia myślenia projektowego w szkołach

Rozdział 22. Edukacja seksualna – wspomaganie rozwoju psychoseksualnego - *Dorota Kalka*

- 22.1. Współczesne podejście do seksualności człowieka
- 22.2. Czym jest, a czym nie jest edukacja seksualna

22.3. Edukacja seksualna – formalna i nieformalna

22.4. Wnioski końcowe

Rozdział 23. Rozwijanie kompetencji międzykulturowych u nauczycieli -
Lucyna Aleksandrowicz-Pędich

23.1. Wprowadzenie

23.2. Kompetencja międzykulturowa

23.3. Specyfika różnic kulturowych w edukacji

23.4. Wskazówki dla nauczyciela w pracy z uczniem z innej kultury

23.5. Uwagi końcowe

Rozdział 24. Wspieranie wybranych aspektów uczenia się: wskazówki
praktyczne - *Magdalena Przedniczek*

24.1. Wspieranie dzieci ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi
– metody tradycyjne

24.2. Wspieranie dzieci ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi
– treningi neurokognitywne

Rozdział 25. Edukacja: antytwórcza pułapka czy inkubator twórczości? -
Joanna Maria Kwaśniewska

25.1. Wprowadzenie

25.2. Kreatywność i twórczość

25.3. Twórcza zupa, czyli trzy komponenty twórczości

25.4. Wpływ nagrody na twórczość

25.5. Pułapka antytwórczej edukacji

25.6. Dlaczego trudno jest stymulować kreatywność uczniów
w szkole?

25.7. Jak sprawić, by szkoła stała się inkubatorem twórczości?

25.8. Wnioski końcowe

Rozdział 26. Tradycyjne metody wspierania rozwoju dziecka – czy
wytrzymały próbę czasu? - *Dorota Bednarek*

26.1. Dlaczego „tradycyjne” metody?

26.2. Skoncentrowana na dziecku terapia zabawą

26.3. Użycie gier w terapii zabawą

26.4. Biblioterapia

26.5. Wnioski końcowe

O Autorach

Przypisy